

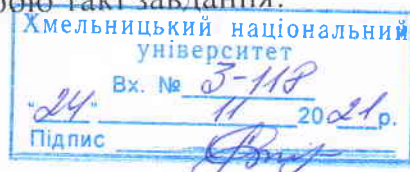
ВІДГУК

офіційного опонента про дисертацію Ворохаєва Олександра Анатолійовича «Підготовка майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язберезувальних дисциплін в умовах магістратур» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями)

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема збереження здоров'я громадян є надзвичайно актуальною. Поширення епідемій, наявність природних катаклізмів, неконтрольоване використання хімічних речовин, захоплення молоддю інформаційно-комунікаційними технологіями проведення дозвілля викликають тривогу й занепокоєння саме в аспекті їх негативного впливу на здоров'я усіх жителів планети. Тому населення кожної країни має бути добре обізнаним із загрозами, які несуть вказані явища, і бути готовими до протидії їх негативному впливу. У цьому плані значна роль відводиться соціальним працівникам, до сфери професійних обов'язків яких належить, зокрема, й просвітницька робота з молоддю.

У дисертації О. А. Ворохаєва вперше в Україні акцентовано увагу на проблемі удосконалення теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язберезувальних дисциплін у закладах вищої освіти, що конкретизовано у науково обґрунтованих, розроблених та експериментально перевірених педагогічних умовах, які забезпечують підготовку майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язберезувальних дисциплін в умовах магістратури.

Вибравши об'єктом дослідження підготовку майбутніх соціальних працівників в умовах магістратури у закладах вищої освіти, а предметом дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язберезувальних дисциплін у процесі магістерської підготовки, дисертант ставив перед собою такі завдання:

1. Здійснити аналітичний огляд науково-педагогічних джерел з проблеми дослідження в загальній і спеціальній психолого-педагогічній літературі.

2. Визначити компоненти, критерії, показники, схарактеризувати рівні готовності майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язбережувальних дисциплін в умовах магістратури;

3. Теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язбережувальних дисциплін в умовах магістратури, змоделювати цей процес;

4. Підготувати й упровадити в освітню практику закладів вищої освіти навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язбережувальних дисциплін в умовах магістратури.

На основі аналізу науково-педагогічних джерел дисертантом з'ясовано, що готовність майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язбережувальних дисциплін в закладах вищої освіти є складним, системним особистісно-професійним феноменом, який інтегрує в собі ціннісно-мотиваційний, змістово-операційний і рефлексивний компоненти. Погоджуємось із дослідником, що ефективність соціально-педагогічної діяльності та професійного розвитку соціального працівника, а також успішність професійної діяльності загалом зумовлюються, зокрема і його готовністю до викладання здоров'язбережувальних дисциплін у закладах вищої освіти.

Дисертантом визначено критерії такої готовності (особистісно-ціннісний; когнітивно-діяльнісний; поведінковий), для яких характерна чітка узгодженість з відповідними компонентами підготовки.

У дисертації доведено, що через спеціально організовану підготовку майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язбережувальних дисциплін цілком можливо досягти позитивних результатів щодо реалізації

завдань здоров'язбереження.

Дисертантом здійснено детальний дефінітивний аналіз основних понять дослідження та аналіз вимог до професійної діяльності викладача вищої школи, які визначені в Законі України «Про освіту», розкрито специфіку викладання здоров'язбережувальних дисциплін.

Результати констатувального етапу експерименту дали змогу дисертанту визначити сучасні проблеми щодо підготовки майбутніх соціальних працівників та наявний рівень їхньої готовності до викладання здоров'язбережувальних дисциплін в умовах магістратури.

Заслуговує на схвалення структурна схема підготовки майбутніх соціальних працівників до викладацької діяльності у ЗВО, у якій представлено основні складові цього процесу.

Дослідником обґрунтовано зміст підготовки майбутніх соціальних працівників на другому (магістерському) рівні вищої освіти, яка передбачає три аспекти: теоретичний, практичний і професійно-особистісний.

Автором проаналізовано на предмет ефективності основні форми організації освітнього процесу в закладі вищої освіти, що забезпечують успішну підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» до викладання здоров'язбережувальних дисциплін.

Вдало виокремлено, переконливо обґрунтовано та успішно реалізовано педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язбережувальних дисциплін. Чітко схарактеризовано етапи підготовки майбутніх соціальних працівників в експериментальних групах до викладання здоров'язбережувальних дисциплін, що дає досить повне уявлення про здійснений педагогічний експеримент.

Підібрано адекватний діагностичний інструментарій, який частково представлений у додатках. Визначені критерії та відповідні їм показники, а також детальна характеристика рівнів, уможливили діагностування реального стану сформованості готовності майбутніх соціальних працівників

до викладання здоров'язбережувальних дисциплін в умовах магістратури.

Аналіз результатів формувального етапу експерименту свідчить про вагомі позитивні зрушення у магістрантів експериментальних груп порівняно з магістрантами контрольних груп.

Результати дослідження пройшли належну апробацію на 3 міжнародних і 5 всеукраїнських конференціях.

Результати дослідження оприлюднено в 16 наукових і науково-методичних працях, з яких: 6 статей у фахових наукових виданнях України, 1 у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 1 в зарубіжному періодичному виданні, 7 публікацій у збірниках матеріалів і тез конференцій, 1 методичні рекомендації.

Аналіз праць автора показав, що в них повною мірою відображено основні положення дисертації, а саме: проаналізовано систему громадського здоров'я в Україні та наукові підходи до проблеми здоров'язбережувальної діяльності в закладах вищої освіти; розкрито деякі аспекти пізнавальної діяльності студентів магістратури під час опанування валеологічних дисциплін; визначено педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних працівників і умови створення здоров'язбережувального середовища для студентів магістратури в процесі вивчення дисципліни «Формування здорового способу життя»; запропоновано підходи до формування оцінювальної компетентності майбутніх викладачів соціально-педагогічних дисциплін; розроблені завдання підготовки майбутніх соціальних працівників до викладання вибіркового дисциплін в умовах магістратури та методичні рекомендації до навчального факультативного спецкурсу «Викладання здоров'язбережувальних дисциплін» для студентів магістратури спеціальності 231 «Соціальна робота».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше: виокремлено, обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов, що забезпечують підготовку майбутніх соціальних

працівників до викладання здоров'язбережувальних дисциплін; розроблено модель такої підготовки; уточнено понятійно-категоріальний апарат проблеми; подальшого розвитку набули теоретичні засади підготовки майбутніх соціальних працівників до викладацької діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці факультативного спецкурсу «Викладання здоров'язбережувальних дисциплін», рефлепрактикуму, портфолію-методу, науково-методичного семінару для викладачів. Отримані результати можуть слугувати дієвим механізмом для удосконалення професійної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти в умовах магістратури галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота».

Висновки до дисертаційного дослідження логічно структуровані, відповідають поставленим завданням.

Оцінюючи загалом позитивно дослідження О. А. Ворохаєва, вважаємо за необхідне висловити певні зауваження та побажання:

1. На нашу думку, основний зміст дисертації дещо переобтяжений дефініціями загальновідомих понять («професійна підготовка», «майбутній фахівець», «викладацька діяльність», «педагогічний працівник», «мотив», «мотивація» тощо).
2. Визначені автором суперечності в підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери (с.48) сформульовані не зовсім чітко й не досить переконливо.
3. Дисертант справедливо зазначає, що «з розвитком суспільства змінюються явища, що розглядаються у педагогічній науці... змінюються й уточнюються педагогічні поняття, що їх відображають» (с.126). Проте в списку використаних джерел переважають праці науковців ще радянського періоду і російських дослідників пострадянських часів, натомість поза увагою залишилися дослідження багатьох сучасних українських дослідників (Т. Бойченко, Е. Вайнер, С. Дудко, О. Завгородня, Л.

Омельченко, М. Ястребов та ін.) і відсутній аналіз багатьох нових понять («здоров'язбережувальна педагогіка», «цифрове здоров'я», «інформаційні технології охорони здоров'я» тощо ....), з якими мав би бути ознайомлений соціальний педагог і викладач здоров'язбережувальних дисциплін.

4. Погоджуючись із дисертантом, що «формування інформаційно нового суспільства, докорінні зміни в соціально-економічному, духовному розвитку України потребують підготовки соціальних працівників нової генерації», вважаємо за потрібне зауважити, що в дисертації недостатньо уваги приділено Web-орієнтованим технологіям у викладанні здоров'язбережувальних дисциплін.
5. Вважаємо, що дисертація тільки виграла б, якби в ній було подано характеристики процесів підготовки до викладання здоров'язбережувальних дисциплін у декількох університетах різних країн Європейського Союзу.
6. У математичних формул в третьому розділі відсутня нумерація і є певні недоліки в обчисленнях.

Однак викладені вище зауваження і побажання не зменшують наукову, теоретичну та практичну значущість дисертаційного дослідження О. А. Ворохаєва та високу його оцінку в цілому.

Висновок. Аналіз дисертаційної роботи і публікацій здобувача дає підстави для висновку, що дослідження Ворохаєва Олександра Анатолійовича *«Підготовка майбутніх соціальних працівників до викладання здоров'язбережувальних дисциплін в умовах магістратур»* є актуальним, завершеним і самостійним; відповідає вимогам щодо дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Аналіз дисертації та опублікованих дисертантом праць дає підстави для висновку, що дослідження Ворохаєва Олександра Анатолійовича за актуальністю, науковим рівнем, обсягом здійснених досліджень, вірогідністю

одержаних результатів, повнотою викладення матеріалу, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням повністю відповідає вимогам п. 10 та п.11 Порядку проведення експерименту з присудження наукового ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року, а його автор Ворохаєв Олександр Анатолійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – професійна освіта.

Офіційний опонент –

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Вінницького державного педагогічного
університету ім. М. Коцюбинського

